

Barockpredigt in der Ukraine und Rußland (375–390); O. DOLSKAYA, *Spiritual Songs in the Seventeenth Century: Russia's Legacy in Manuscripts* (391–411); J. MEDVEDYK, *Современные немецкие славистические исследования восточнославянского барочного духовнопесенного творчества* (412–431); M. MOSER, *Einige phonologisch markierte Metapolonismen in Kyrill Trankvilion Stavrovec'kyjs перло многощѣбною* (432–449); I. A. PODTERGERA, *»Obščij russkij jazyk« bei Juraj Križanić: ein politisch-religiöses Konzept zwischen Ost und West* (450–474); A. RABUS, *Ostslavische geistliche Lieder zwischen Wanderliteratur und Regionalkultur* (475–486); L. SAZONOVA, *Отражение церковных песнопений в панегирических контекстах Рифмалогиона Симеона Полоцкого* (487–501); D. STERN, *Das Suprasale Kanzonial F 12-933 ein Jahrhundert danach* (502–518); O. STRAKHOVA, *Иоанн Златоуст, патриарх Иеремия II и Н.В. Гоголь (к возможному решению Одной загадки Златоструя)* (519–537); P. ŽEŇUCH, *Überlieferung des paraliturgischen Liedguts des byzantinisch-slavisches Ritus in der Karpatenregion* (538–550).

I ovako letimičan prikaz naslova priloga ukazuje na zanimljivost i poticajnost zbornika za istraživače raznih struka. Knjiga bi vizualno bila ugodnija da su slova malo veća, jer ovakvo izdanje od čitatelja iziskuje dosta napora (osobito u čitanju primjera, tabelarnih prikaza ili bilježaka). No, to je tek rubna primjedba koja ne umanjuje znanstvenu i stručnu kvalitetu ovoga zbornika koji sadrži zaista raznolik materijal u kojemu će svatko naći ponešto za sebe i koja će biti vrijedan prinos svakoj stručnoj knjižnici. A mnogovrsnost članaka upravo zrcali širinu interesa svečara, profesora Hansa Rothea, koga urednici nazivaju jednim od najsvestranijih slavista starije generacije.

MARIJA-ANA DÜRRIGL

ANĐELA FRANČIĆ, BORIS KUZMIĆ, *Jazik horvatski: Jezične raščlambe starih hrvatskih tekstova*. Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb 2009., 191 str.

Knjiga *Jazik horvatski: Jezične raščlambe starih hrvatskih tekstova* u izdanju Hrvatske sveučilišne naklade sveučilišni je priručnik za nastavu povijesti hrvatskoga jezika. Sastavili su ga nastavnici Katedre za dijalektologiju

i povijest hrvatskoga jezika zagrebačkoga Filozofskoga fakulteta Anđela Francić i Boris Kuzmić kao odgovor na dugogodišnju potrebu studenata kroatistike za takvom knjigom. Unatoč podnaslovu, knjiga ne daje gotove jezične raščlambe, nego smjernice za raščlambu, koje mogu biti korisne i studentima i nastavnicima.

Knjiga se sastoji od tekstova izabranih iz dvadeset četiriju dopreporodnih djela nastalih u rasponu od kraja 15. do kraja 18. stoljeća. Sadržaj je tekstova raznolik. Osim reprezentativnih djela starije hrvatske književnosti u izbor su uključeni i tekstovi koji se ne mogu označiti kao književni u užem smislu: liturgijski, pravni i historiografski te različita praktična štiva poput medicinskih, kuharskih, poljoprivrednih, gospodarskih, vojnih i slovopisnih (grafijskih) priručnika, čime je postignuta jezična reprezentativnost. Tekstovi obuhvaćeni izborom pisani su mahom književnim jezicima: čakavskim, kajkavskim, štokavskim i hibridnim književnim jezikom ozaljskoga kruga. No bitna je značajka tih jezika da se temelje na hrvatskim organskim idiomima, jer tekstovi imaju služiti kao posredan izvor podataka za povijesnu gramatiku hrvatskoga jezika. Korisnike bi priručnika ipak moglo zbuniti to što su autori uz neke tekstove naveli jezičnu odrednicu kao da je riječ o organskom idiomu, npr. »pučka čakavština« za *Lekcionar Bernardina Splicićanina* (str. 9) ili »štokavska (i)jekavština dubrovačkoga kraja« za *Libro od mnozijek razloga* (str. 25). Sva su odabrana djela izvorno pisana latinicom osim ćiriličnoga *Poljičkoga statuta* i *Libra od mnozijek razloga*. Tekstovi se nižu kronološki, počevši od inkunabule *Lekcionara Bernardina Splicićanina* iz 1495. Slijede: *Poljički statut*, *Libro od mnozijek razloga*, *Judita* Marka Marulića, *Ribanje i ribarsko prigovaranje* Petra Hektorovića, *Planine* Petra Zoranića, *Decretum* Ivana Pergošića, *Kronika vezda znovič spravljenja* Antuna Vramca, *Pokorni i mnozi ini psalmi Davidovi* Šimuna Budinića, *Prekomurska pjesmarica I*, *Život nekoliko izabranih divic* Fausta Vrančića, *Pištrole i evanđelja* Ivana Bandulavića, *Biblija* Bartola Kašića, *Dubravka* Ivana Gundulića, *Nauk za pisati dobro* Rajmunda Džamanjića, *Putni tovaruš* Ane Katarine Zrinski, pismo *Moje drago serce* Petra Zrinskoga, *Karlobaška likaruša*, *Razgovor ugodni naroda slovinskoga* Andrije Kačića Miošića, *Satir iliti divji čovik* Matije Antuna Relkovića, *Kuharski naputci* fra Pashazija (Matije Sečena), *Način jabuke zemeljske saditi* Ivana Krstitelja Lalangua, *Kućnik* Josipa Stjepana Relkovića i *Kajkavski vojni »obučevnik«* nepoznata autora.

Svaki je tekst dan u transkripciji, a za njom slijede pitanja i zadatci za fonološku, morfološku, sintaktičku i leksičku raščlambu teksta. Gdjekad zadatci zahtijevaju i transkripciju stare latinice, izradu rječnika, prijevod teksta na standardni jezik i slično. Pitanja i zadatci sastavljeni su ciljano i skreću pozornost na bitne jezične značajke pojedinoga teksta. Poticajni su jer ne traže samo naučene podatke nego i njihovo povezivanje s ranije stečenim znanjem. Svaki je tekst popraćen uvodom u kojem su navedeni osnovni podatci o djelu, njegovu izdanju i sekundarnoj literaturi, te snimkom naslovnice ili početne stranice izvornika i stranice na kojoj se nalazi odabrani tekst. Autori su svoje postupke objasnili u *Predgovoru*, uz koji su dodali *Načela transkripcije* i *Kratice* gramatičkih oznaka. Knjiga završava kratkim *Rječnikom* nepoznatih riječi iz obrađenih tekstova.

Knjiga Anđele Frančić i Borisa Kuzmića, istraživača i predavača povijesti hrvatskoga jezika, stručan je i metodički dobro osmišljen priručnik koji će osposobiti studente za samostalan rad na starim hrvatskim tekstovima, a nastavnicima pomoći u izvođenju nastave, te stoga nema sumnje da će dati dobre nastavne rezultate.

SANDRA SUDEC

Pola stoljeća druženja s djelom hrvatskih glagoljaša

EDUARD HERCIGONJA, *Tisućljeće hrvatskoga glagoljaštva*, Hrvatska sveučilišna naklada, urednica Anita Šikić, Zagreb 2009., 199 str.

Prihvatimo li podjelu koja znanstvenike dijeli na one koji idu utrtim stazama i grade na uređenim gradilištima i na one koji probijaju nove putove, Eduard Hercigonja nesumnjivo pripada drugima. Kada se 1975. pojavila njegova *Srednjovjekovna književnost* u poznatoj Liberovoj *Povijesti hrvatske književnosti*, dogodilo se ono što se uistinu rijetko događa: i znanstvenici i kulturna javnost počeli su polagano, ali postojano mijenjati stav o hrvatskom književnom srednjovjekovlju. Hercigonja je djela toga razdoblja opisao »kao jedinstvenu stilsku formaciju, specifično i od renesanse jasno razgraničeno književno razdoblje. Za njega je povijest srednjovjekovne književnosti sinteza povijesnih, socioloških, jezično-stilskih, književnopovijesnih i